

Κωστής Κοκκινόφτας

Κέντρο Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου

Ο ΙΕΡΟΘΕΟΣ ΚΥΚΚΩΤΗΣ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΔΙΚΤΑΤΟΡΙΚΗ ΤΟΥ ΣΤΑΣΗ ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΤΗΣ 4ης ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Νεανικά χρόνια και πρώτες σπουδές

Ο Ιερόθεος Κυκκώτης συγκαταλέγεται ανάμεσα στους Κύπριους κληρικούς των τελευταίων χρόνων της Αγγλοκρατίας και των πρώτων της Ανεξαρτησίας, που έχουν να επιδείξουν σπουδαίο συγγραφικό έργο, το οποίο καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, όπως θεολογικό, ταξιδιωτικό, ιστορικό, λεξικογραφικό, πεζογραφικό και άλλο¹. Ένα μεγάλο τμήμα του εξεδόθη από τον ίδιο σε αυτοτελείς εκδόσεις, την περίοδο που διέμενε στη Μεγάλη Βρετανία. Ωστόσο, δημοσίευσε και αρκετά κείμενα, κυρίως στον τύπο ή σε διάφορες περιοδικές εκδόσεις, που παραμένουν μέχρι σήμερα αθησαύριστα και απρόσιτα. Πολλά από αυτά ανάγονται στις πρώτες συγγραφικές του προσπάθειες και έχουν ειδικό ενδιαφέρον για την ιστορία της Μονής Κύκκου και τον λαϊκό πολιτισμό του νησιού, και για τον λόγο αυτό θα τα παρουσιάσουμε σε ξεχωριστή μελέτη².

Ο Ιερόθεος γεννήθηκε στο χωριό Μουτουλλάς, το 1905, και ήταν πρεσβύτερος αδελφός του δημοσιογράφου, συγγραφέα και δραστήριου κοινωνικού παράγοντα στη Μεγάλη

---

1. Για τη ζωή και το έργο του Ιερόθεου Κυκκώτη βλ. Χάρη Μεττή, «Ιερόθεος Κυκκώτης (1905-1972)», *Ορθόδοξος Κήρυξ* 182-183 (2003) 14-21, 184-185 (2004) 17-19, 186-187 (2004) 17-20, 188-189 (2004) 14-19· Κωστή Κοκκινόφτα, *Η Ιερά Μονή Κύκκου στον κυπριακό τύπο (1921-1930)*, Λευκωσία 2006, σ. 67-71· Του ιδίου, *Η Ιερά Μονή Κύκκου στον κυπριακό τύπο (1931)*, Λευκωσία 2007, σ. 57-63· Κλείτου Ιωαννίδη, *Αρχιμανδρίτης Ιερόθεος Κυκκώτης. Ο Εθνικός Αγωνιστής - Ο Δημοκράτης*, Λευκωσία 2007· Αριστεΐδη Κουδουνάρη, *Βιογραφικόν Λεξικόν Κυπρίων 1800-1920*, τ. Α', Λευκωσία 2018, σ. 356· Φειδία Κουντούρη, *Μουτουλλάς, Ρίζες και Βιώματα*, τ. Β', Λευκωσία 2018, σ. 411-455.

2. Δημοσιεύτηκαν στα περιοδικά «Απόστολος Βαρνάβας», «Γνώσις» και «Πάφος», καθώς και στις εφημερίδες «Νέος Κυπριακός Φύλαξ» και «Πρωινή», μεταξύ των ετών 1929-1936.

Βρετανία Εύδωρου Ιωαννίδη (1910-1978), γνωστού με το ψευδώνυμο Δώρος Άλαστος³. Σε ηλικία μόλις δεκαπέντε ετών, το 1920, εισήλθε ως δόκιμος στη Μονή Κύκκου, όπου φοίτησε στην Ελληνική Σχολή, που λειτουργούσε στα μοναστηριακά κτήρια. Ακολούθως, και αφού συμπλήρωσε την προβλεπόμενη από το Καταστατικό λειτουργίας της Μονής εξαετή υπηρεσία⁴, εστάλη στο Παγκύπριο Γυμνάσιο, όπου έγινε δεκτός κατόπιν εξετάσεων στην τρίτη τάξη, το 1926. Τέσσερα χρόνια αργότερα ολοκλήρωσε αριστούχος τις σπουδές του⁵, οπότε και τιμήθηκε για τις επιδόσεις του με το Σεβέριο βραβείο⁶. Είναι αξιοσημείωτο ότι την περίοδο αυτή ο Ιερόθεος χρησιμοποιούσε το όνομα Ευδόκιμος Κυκκώτης και με αυτό καταγράφεται να αποφοιτά από το Παγκύπριο, που είναι στην πραγματικότητα το όνομα του

---

3. Για τη ζωή του Ευ. Ιωαννίδη βλ. Αρ. Κουδουνάρη, *Βιογραφικόν Λεξικόν Κυπρίων*, τ. Α', ό.π., σ. 248-249· Κλείτου Ιωαννίδη, *Δώρος Άλαστος, ο πνευματικός άνθρωπος, ο εθνικός αγωνιστής*, Λευκωσία 2007· Φ. Κουντούρη, *Μουτουλλάς, Ρίζες και Βιώματα*, τ. Β', ό.π., σ. 325-362.

4. Ιεράς Βασιλικής και Σταυροπηγιακής Μονής Κύκκου (έκδ.), *Πιστόν αντίγραφον των Κανονισμών*, Λευκωσία 1919, σ. 26 [= Κωστή Κοκκινόφτα, *Οι Κανονισμοί της Ιεράς Μονής Κύκκου (1746-1979)*, Λευκωσία 2019, σ. 218-219]. Ο ίδιος ο Ιερόθεος αναφέρει ότι διετέλεσε δόκιμος στην Κεντρική Μονή μεταξύ των ετών 1920-1925. Βλ. Ιερόθεου Κυκκώτη, *Εξ Ανατολών. Η ιστορία της κυπριακής παροικίας της Μεγάλης Βρετανίας*, Λονδίνο 1968, σ. 16. Κατά συνέπεια είναι πιθανόν μέχρι την έναρξη των μαθημάτων στο Παγκύπριο Γυμνάσιο, τον Σεπτέμβριο του 1926, να υπηρέτησε σε κάποιο από τα Μετόχια της Μονής, ίσως αυτό του Αγίου Προκοπίου.

5. Γεώργιου Καραγιάννη, «Οι απόφοιτοι του Παγκυπρίου Γυμνασίου», στον τόμο: Παγκυπρίου Γυμνασίου (έκδ.), *Αναμνηστικόν Λεύκωμα επί τη Πεντηκονταετηρίδι του Παγκυπρίου Γυμνασίου 1893-1943*, Λευκωσία 1944, σ. 119: «Έτος 1930, αρ. 845, Κυκκώτης Ε. Ευδόκιμος». Με το ίδιο όνομα αναφέρεται και σε δημοσίευμα της εποχής. Βλ. «Οι εφετεινοί απόφοιτοι του Παγκυπρίου Γυμνασίου», *Φωνή της Κύπρου*, 28.6.1930 [= Κ. Κοκκινόφτα, *Η Ιερά Μονή Κύκκου στον κυπριακό τύπο (1921-1930)*, ό.π., σ. 535].

6. Νίκου Παναγιώτου, *Απόφοιτοι του Παγκυπρίου Γυμνασίου 1917-1972 διακριθέντες κατά τη φοίτησή τους στο Σχολείο*, Λευκωσία 2013, σ. 184.

πατέρα του⁷, και όχι το Ιωάννης, που ήταν το δικό του, πριν χειροτονηθεί Ιεροδιάκονος, την 1η Φεβρουαρίου 1931, και μετονομαστεί σε Ιερόθεο⁸.

Στη συνέχεια, αμέσως μετά την αποφοίτησή του από το Παγκύπριο Γυμνάσιο, γράφτηκε στη Σχολή Σαμουήλ (1930-1932) για την εκμάθηση ξένων γλωσσών και τη βελτίωση των γνώσεών του στις οικονομικές επιστήμες⁹. Ας σημειωθεί ότι η αδυναμία ταύτισής του με τον «Ευδόκιμο Κυκκώτη» και το γεγονός της τετραετούς αντί εξαετούς φοίτησής του στο Παγκύπριο συνέτεινε, ώστε να αναφερθεί ότι γράφτηκε στη Σχολή Σαμουήλ, επειδή απέτυχε στις γυμνασιακές του σπουδές¹⁰, κάτι που, όμως, δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.

Τελικά, το καλοκαίρι του 1933, ο νεαρός Ιεροδιάκονος αναχώρησε για την Αθήνα, για να φοιτήσει στη Θεολογική Σχολή της ελληνικής πρωτεύουσας, καλύπτοντας ο ίδιος τις σχετικές δαπάνες των σπουδών του. Καθόλο δε το χρονικό διάστημα, που παρέμεινε στην Αθήνα, προσποριζόταν τα προς το ζην από την υπηρεσία του ως Ιεροδιακόνου και Ιεροκήρυκα στον ναό του Αγίου Γεωργίου Κυψέλης και από τη δημοσιογραφική δραστηριότητά του, με ανταποκρίσεις για την πολιτική καθημερινότητα στην Ελλάδα σε

---

7. Το όνομα του πατέρα του Ιερόθεου είναι γνωστό από πολλά κείμενα ανθρώπων που τον γνώριζαν, όπως των Μιχαλάκη Κωνσταντινίδη, «Ιερόθεος Κυκκώτης», *Ελευθερία*, 4.8.1972· Φ. Κουντούρη, *Μουτουλλάς, Ρίζες και Βιώματα*, τ. Β', ό.π., σ. 411, και άλλων.

8. Σε δημοσίευμα, όπου γίνεται λόγος στη χειροτονία του, αναφέρεται και πάλι με το όνομα Ευδόκιμος. Βλ. «Χρονικά», *Απόστολος Βαρνάβας*, 5.2.1931 (τ. 3ος, σ. 91-92) [= Κ. Κοκκινόφτα, *Η Ιερά Μονή Κύκκου στον κυπριακό τύπο (1931)*, ό.π., σ. 297]. Ωστόσο σε σχετική καταγραφή στο Μοναχολόγιο της Μονής παρατίθεται το όνομα Ιωάννης, που είχε ως λαϊκός. Βλ. Αρχείο Ιεράς Μονής Κύκκου, *Μοναχολόγιον*, σ. 33: «1.2.31 έχειροτονήθη υπό του Αρχιεπισκόπου Κυρίλλου Γ' εις Ίεροδιάκονον ο δόκιμος Ίωάννης, μετονομασθείς Ίερόθεος».

9. Κλείτου Ιωαννίδη, *Ιστορία της νεώτερης κυπριακής λογοτεχνίας*, Λευκωσία 1986, σ. 283.

10. Χ. Μεττή, «Ιερόθεος Κυκκώτης (1905-1972)», ό.π., τχ 182-183, σ. 14-15.

έντυπα των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και σε κυπριακές εφημερίδες, κυρίως στην «Ελευθερία» της Λευκωσίας, την πλέον έγκυρη της εποχής¹¹.

Η αρθρογραφία του εναντίον της δικτατορίας του Μεταξά και η απέλασή του από την Ελλάδα

Στο μεταξύ, και ενώ ο Ιερόθεος είχε ολοκληρώσει το τρίτο έτος των σπουδών του, ο Ιωάννης Μεταξάς, στον οποίο είχε ανατεθεί ο σχηματισμός Κυβέρνησης, στις 13 Απριλίου 1936, από τον βασιλιά Γεώργιο Β', σε συνεργασία με τον τελευταίο κατήγησε, στις 4 Αυγούστου του ίδιου έτους, τον κοινοβουλευτισμό και επέβαλε δικτατορία. Ο Ιερόθεος, στα πλαίσια των δημοσιογραφικών του καθηκόντων δημοσίευσε στην «Ελευθερία» σειρά επικριτικών ανταποκρίσεων για το νέο καθεστώς, γεγονός που επέφερε την απέλασή του από την Ελλάδα¹².

Σύμφωνα με όσα αναφέρει στην αυτοβιογραφία του, τον συνέλαβαν, στις 9 Σεπτεμβρίου 1936, και τον κράτησαν στην Ασφάλεια για εννέα ημέρες, κατά τις οποίες τον ανέκριναν καθημερινά για πέντε έως έξι ώρες. Στη συνέχεια, στις 18 Σεπτεμβρίου, τον απέλασαν με καράβι για την Κύπρο, ενώ κατέσχαν τα βιβλία και τα χειρόγραφα του, άλλα προσωπικά του αντικείμενα, καθώς και τα χρήματα, που εξοικονομούσε από την εργασία του για περαιτέρω σπουδές. Αφίχθη στη Λεμεσό αργά το βράδυ της 19ης Σεπτεμβρίου, όπου τον

---

11. Ιερόθεου Κυρκώτη, *Δρόμος μετ' εμποδίων*, Λονδίνο 1971, σ. 13. Ας σημειωθεί ότι σε διάφορα βιογραφικά του σημειώματα αναφέρεται ότι αρχικά υπηρέτησε στον ναό του Αγίου Ελευθερίου Κάτω Πατησίων.

12. Για την απέλαση του Ιερόθεου από το καθεστώς Μεταξά γίνεται λόγος στον τύπο της εποχής, με την ευκαιρία της επανόδου του στην Κύπρο. Ενδεικτικά βλ. «Ίδιωτικόν τηλεγράφημα ἐξ Ἀθηνῶν πρὸς τὴν "Ἐλευθερίαν", ληφθὲν χθὲς, μᾶς μετέδωκε τὴν πληροφορίαν, ὅτι ὁ τακτικὸς ἀνταποκριτὴς μας ἀπηλάθη ἐκεῖθεν. Ψὲς δὲ κατὰ τὴν 11ην νυκτερινὴν ὥραν ἐπληροφορήθημεν τηλεφωνικῶς ἐκ Λεμεσοῦ, ὅτι ὁ ἀνταποκριτὴς μας ἀφίκετο καὶ ἀπεβιβάσθη ἐκεῖ. Οὕτω ὁ χαφιεδισμὸς ἐθριάμβευσε». Βλ. «Απέλασις του τακτικού ανταποκριτοῦ μας εἰς Ἀθήνας», *Ἐλευθερία*, 20.9.1936. Επίσης βλ. «Απέλασις ανταποκριτοῦ "Ἐλευθερίας"», *Πάφος*, 24.9.1936· «Ἡ ἐξ Ἑλλάδος ἀπέλασις του ανταποκριτοῦ τῆς "Ἐλευθερίας"». Πῶς τὴν σχολιάζει αἰγυπτιακὴ συνάδελφος», *Ἐλευθερία*, 4.10.1936.

περίμεναν φίλοι και συμμαναστές του, οι οποίοι τον οδήγησαν στο Μετόχιο της Μονής Κύκκου Άγιος Προκόπιος στη Λευκωσία. Όπως σημειώνει, δεν τον προβλημάτιζε η απολογία του στους Πατέρες της Μονής, αφού όλοι τους, από τον Ηγούμενο Κλεόπα μέχρι και τον τελευταίο Μοναχό, ήταν δημοκρατικοί και βενιζελικών φρονημάτων και θα κατανοούσαν τις αντιδράσεις του. Τον απασχολούσε, όμως, πώς θα δικαιολογείτο στον πατέρα του, που είχε τη φιλοδοξία να τον δει να μορφώνεται και να προοδεύει πνευματικά, και ο οποίος, με τη διακοπή των σπουδών του, θα αισθανόταν πικρία. Ωστόσο, τελικά ο πατέρας του τον συνεχάρη για τη στάση του, γεγονός που τον ενέπλησε χαράς¹³. Στο μεταξύ, το καθεστώς της 4ης Αυγούστου απαγόρευσε την κυκλοφορία της «Ελευθερίας» στην Ελλάδα, σε μια προσπάθεια περιορισμού της επίδρασης των εναντίον του δημοσιευμάτων¹⁴.

Ο Ιερόθεος, γράφοντας τις αναμνήσεις του 35 χρόνια αργότερα, αναφέρει ότι δημοσίευσε επτά σχετικά κείμενα για τις πρώτες μέρες της δικτατορίας και τους πολιτικούς και κοινωνικούς της στόχους¹⁵. Στο δε «Κλητήριον Θέσπισμα», που του δόθηκε στις 16 Σεπτεμβρίου και σώθηκε στα κατάλοιπά του, καταγράφονται έξι από αυτά, τα οποία δημοσιεύτηκαν από τις 11 έως τις 27 Αυγούστου 1936, όσα ήταν δηλαδή γνωστά στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών, που είχε επιληφθεί της υπόθεσης¹⁶. Στην πραγματικότητα, όμως, τα κείμενα που δημοσιεύτηκαν ήταν εννέα και καλύπτουν χρονικά την περίοδο από τις 11 Αυγούστου μέχρι τις 20 Σεπτεμβρίου. Ας σημειωθεί ότι στην επικεφαλίδα των δύο πρώτων αναφέρεται ότι αυτά εστάλησαν από την Αθήνα από τον «τακτικό συνεργάτη» της εφημερίδας, ενώ των άλλων επτά από «έκτακτο συνεργάτη», πιθανότατα σε μια προσπάθεια προστασίας του Ιερόθεου, αφού ήταν πλέον γνωστή η

---

13. Ι. Κυκκώτη, *Δρόμος μετ' εμποδίων*, ό.π., σ. 14-21, όπου (σ. 21) αναφέρει ότι αφίχθη στη Λεμεσό στις 20 Σεπτεμβρίου, αντί στις 19.

14. Θωμά Παπαγεωργίου, *Η Κυπριακή Ενωτική Κίνηση στην Αθήνα 1931-1940*, Λευκωσία 2015, σ. 289.

15. Ι. Κυκκώτη, *Δρόμος μετ' εμποδίων*, ό.π., σ. 14.

16. Το «Κλητήριον Θέσπισμα» δημοσιεύτηκε από τον Κλείτο Ιωαννίδη, «Η ανέκδοτη αλληλογραφία του Αρχιμανδρίτου Ιερόθεου Κυκκώτη με τον εξόριστο στις Σεϋχέλλες Εθνάρχη Αρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ'», *Επετηρίδα Κέντρου Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου* 2 (1993) 400-402 [= Κλ. Ιωαννίδη, *Αρχιμανδρίτης Ιερόθεος Κυκκώτης*, ό.π., σ. 14-17].

σκληρότητα του καθεστώτος, ώστε να αποδοθούν, στην περίπτωση που κατηγορείτο, σε κάποιον άλλο και όχι στον ίδιο. Ωστόσο, το ύφος της γραφής και πολλές άλλες εσωτερικές ενδείξεις, που αφορούν στη δομή των κειμένων, βεβαιώνουν ότι οφείλονται στο σύνολό τους στη γραφίδα του. Όσο δε για το κείμενο, που δημοσιεύτηκε στο φύλλο της 20ής Σεπτεμβρίου, έντεκα δηλαδή μέρες ύστερα από τη σύλληψή του, αυτό πιθανότατα είχε γραφεί πριν από την ημέρα που προσήχθη στην Ασφάλεια, αλλά για κάποιο λόγο καθυστέρησε να φθάσει έγκαιρα στον προορισμό του. Τον συλλογισμό αυτό επιβεβαιώνει άλλωστε το πρώτο μέρος της επικεφαλίδας του, που είναι ακριβώς ίδιο με το αντίστοιχο του αμέσως προηγούμενου χρονολογικά κειμένου, αυτού της 9ης Σεπτεμβρίου: «Έργα και Ημέραι της δικτατορίας».

Το σύνολο των εννέα αυτών κειμένων φέρει τη γενική επικεφαλίδα «Επιστολαί εξ Ελλάδος», οι δε τίτλοι και οι ημερομηνίες δημοσίευσής τους στην «Ελευθερία» έχουν ως εξής:

α. «Πώς κατελύθη το συνταγματικόν πολίτευμα. Απογοήτευσις εκ της συμμετοχής του βασιλέως. Ο στρατιωτικός νόμος και η λογοκρισία παρεμποδίζουν τας εκδηλώσεις» (11.8.1936), β. «Τι προηγήθη του δικτατορικού κινήματος, ενώ όλοι ανέμενον παραίτησιν της Κυβερνήσεως Μεταξά. Τα ανάκτορα διέψευσαν τας προβλέψεις» (12.8.1936), γ. «Η δικτατορία Μεταξά. Τι διημείφθη μεταξύ του βασιλέως και των αρχηγών των πολιτικών κομμάτων» (19.8.1936), δ. «Η δικτατορία και αι δικαιολογίαι της. Φανταστικοί κίνδυνοι κοινωνικής ανατροπής. Διατί δεν θα ευδοκιμήση η νέα κατάστασις» (25.8.1936), ε. «Η Κυβέρνησις Μεταξά και το επιδιωκόμενον συντεχνιακόν κράτος. Η παγίδευσις των επαγγελματιών» (26.8.1936), στ. «Προπαγανδιστικάί προσπάθειαι προς άλωσιν της κοινής γνώμης. Αιματηραί οικονομίαι εξ ενός και χαριστικάί δαπάναι εξ άλλου» (27.8.1936), ζ. «Το οικονομικόν πρόβλημα και το δημόσιον χρέος. Οι άθλοι της Κυβερνήσεως Μεταξά» (6.9.1936), η. «Έργα και ημέραι της δικτατορίας. Μερικά φωτεινά σημεία μέσα εις βαθύ σκότος» (9.9.1936), και θ. «Έργα και ημέραι της δικτατορίας. Αφελείς, επιτήδειοι και εθελόδουλοι» (20.9.1936).

Στην αρθρογραφία του ο Ιερόθεος καταδικάζει με δριμύτητα την κατάργηση από το καθεστώς Μεταξά του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος στην Ελλάδα και τον περιορισμό των πολιτικών ελευθεριών του λαού. Επικρίνει ακόμη την κατάλυση της λαϊκής κυριαρχίας στη χώρα που γέννησε τη δημοκρατία, και στιγματίζει τη στέρηση των δικαιωμάτων της

ελευθερίας της έκφρασης και της διαφωνίας. Στιγματίζει επίσης τη λογοκρισία, που είχε επιβληθεί στον Τύπο, και τον εξαναγκασμό των συντακτών να γράφουν κατά τις επιθυμίες των νέων κυβερνώντων. Ακόμη, κατηγορεί το νέο καθεστώς για την απόφασή του να κάψει σε πλατείες και στο προαύλιο του Πανεπιστημίου χιλιάδες βιβλία, με τη δικαιολογία της δήθεν προστασίας της νεολαίας. Ειδικότερα, όμως, επικρίνει την εκ μέρους του πρόσληψη «στρατιάς ολόκληρης», όπως σημειώνει, χαφιέδων, που αναζητούσε θύματα, με αποτέλεσμα μεγάλος αριθμός αθώων και δημοκρατικών πολιτών να περιέλθουν σε δυσμένεια και να εκδιωχθούν από την εργασία τους, ή να συλληφθούν και φυλακιστούν. Τέλος, χαρακτηρίζει το καθεστώς της 4ης Αυγούστου καταστροφικό για την Ελλάδα, διότι θα τερμάτιζε την κανονική δημοκρατική της εξέλιξη, και επικρίνει τον βασιλιά Γεώργιο Β΄ για τη στήριξη, που παρέσχε στον Μεταξά.

Για τα ανωτέρω άρθρα στην «Ελευθερία», σύμφωνα με το προαναφερθέν «Κλητήριο Θέσπισμα», ο Ιερόθεος κλήθηκε να παρουσιαστεί, στις 12 Οκτωβρίου 1936, ενώπιον Δικαστηρίου, με την κατηγορία ότι παρακινούσε τους πολίτες να εναντιωθούν στο καθεστώς. Η παρουσία του, όμως, στο δικαστήριο ήταν αδύνατη, ύστερα από την απέλασή του, γι' αυτό και δικάστηκε ερήμην και καταδικάστηκε σε φυλάκιση τριών χρόνων και σε πρόστιμο 60 χιλιάδων δραχμών¹⁷. Ωστόσο, ο Κύπριος Ιεροδιάκονος επιχείρησε με χειρόγραφο 12σέλιδη αίτησή του, την οποία υπέβαλε προς τον Υπουργό των Εξωτερικών και Πρόεδρο της Ελληνικής Κυβέρνησης, Ιωάννη Μεταξά, μέσω του Ελληνικού Προξενείου στην Κύπρο, να του επιτραπεί να επιστρέψει στην Ελλάδα¹⁸. Φαίνεται, όμως, ότι δεν είχε οποιαδήποτε απάντηση στο αίτημά του, με αποτέλεσμα, στις 8 Νοεμβρίου 1936, να αναχωρήσει για τη Μεγάλη Βρετανία, έτσι ώστε να μπορέσει να συνεχίσει τις σπουδές του¹⁹, όπως άλλωστε

---

17. Θεοχάρη Σταυρίδη, *Η Ιερά Μονή Κύκκου στα Βρετανικά Αποικιακά Αρχεία 1930-1939*, Λευκωσία 1999, σ. 96.

18. Αντίγραφο του ανωτέρω αιτήματος διασώθηκε στα κατάλοιπά του. Βλ. Κλ. Ιωαννίδη, «Η ανέκδοτη αλληλογραφία του Ιερόθεου Κυκκώτη», *ό.π.*, σ. 402 [= Του ιδίου, *Αρχιμανδρίτης Ιερόθεος Κυκκώτης*, *ό.π.*, σ. 18].

19. «Αναχωρεί σήμερα διά Λονδίνον πρός συνέχισιν τῶν ἐπιστημονικῶν σπουδῶν του εἰς τό ἐκεῖ Πανεπιστήμιον ὁ Ἱερολογιώτατος κ. Ἱερόθεος Κυκκώτης, τέως ἀνταποκριτής τῆς “Ελευθερίας” ἐν Ἀθήναις». Βλ. «Αναχωρήσεις», *Ελευθερία*, 8.11.1936.

σχεδίαζε να πράξει αμέσως μετά την απόκτηση πρώτου πτυχίου από το Πανεπιστήμιο Αθηνών. Στη χώρα αυτή παρέμεινε μέχρι το τέλος της ζωής του, που συνέβη το 1972, αναπτύσσοντας σημαντική πολιτιστική και κοινωνική δράση, στην οποία θα αναφερθούμε σε μελλοντική εργασία μας.

Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό της Ιεράς Μητρόπολης Κύκκου και Τηλλυρίας *Ενατενίσεις* 35 (2020) 131-135.